

LA FEMOSA

Que aquest any 1981
no sigui una innocentada
de 365 dies.
amb els
millors
desitjos

GENER 1981

ARTESA DE LLEIDA

LA FEMOSA

BUTLLETI DE L'ASSOCIACIÓ CULTURAL "LA FEMOSA"
CARRER DEL CASTELL Nº 23 ARTESA DE LLEIDA
SEGONA ÈPOCA Nº 20 ----- GENER 1981

INDEX

PORTIC	2
ELS TOPONIMS ARTESENCS	3
L'HOMME: ÈRÈNCIA O MEDI ?	5
LA BROMA D'UNA ACTUALITAT POLITICA , DE MANERA	6
ENDIVINALLES	12
LA FEMOSA (1967-1980)	13
CONTES INFANTILS	16
A JHON LENNON	18
I PERQUE NO AL PUB ?	23
POESIA	25
FULLS D'HISTORIA	25
ENTRETENIMENTS	30
HUMOR a les pàgines	7, 22 i 24

PÒRTIC

A "La Femosa" hem vist començar molts anys i els hem vist començar amb més o menys projectes, amb més o menys il·lusions... Però, potser cap, l'hem vist començar amb tant d'optimisme com aquest. I no és aquest nostre optimisme d'aquells ufòrics, sinó que més aviat és un optimisme concient, reserbat. Hem après a ser prudents per a deixar-nos endur per cap il·lusió de principis d'any.

Hem començat l'any estrenant (això d'estrenar és un dir, perquè la màquina és vella) una gravadora elèctrica de fer clixés. La presentació de LA FEMOSA ha de millorar notablement al mateix temps que facilitarà la feina de composició i tiratge. Aquesta màquina no hauria estat possible d'adquirir-la si no hagués sin comptat, d'entrada, amb una dosi remarcable d'optimisme.

Es nota, això, però, sempre és difícil de de terminar, un tímit procés de reviscolament dins de "La Femosa", potser degut a que comencem a tocar de peus a terra després d'adonar-nos que tot allò que esperàvem de la democràcia i del procés d'autonomia del nostre país, ha estat un miratge darrera d'un altre miratge i que ens ha anat arrupint i arronçant d'espatlles desencisats cada vegada més. Potser sí que ja comencem a distingir els miratges de la realitat, i això ens fa desvetllar i espolsar de sobre nostre l'ensupiment.

Hi ha motius per a ésser optimistes. Hi ha motius per a esperar que aquest any serà bo. Nosaltres esperem que aquestes ratlles serveixin per a engrescar vos a treballar i a escriure per a fer un butlletí amb i cada cop més compromés.

ELS TOPONIMS

ARTESENS

EL SECANET I EL REGUER, PER EXEMPLE

=====

Una de les moltes coses que a Artesa encara queda per a fer és la recopilació de tots els noms de les partides, tossals o vatlletes del terme; això que es coneix per toponímia. Artesa no té un terme gran ni gaire accidentat per a que s'hi puguin recollir un nombre de noms important però no obstant cal recollir-los i estudiar, si és possible, el seu origen. També cal sapiguer i recollir tots els noms de partides, de camins o de finques que amb el temps hagin canviat de nom.

L'estudi de la toponímia és molt interessant i ensems engrescador, i encara que a Artesa no tinguem una llista molt llarga de noms, en posar-se a estudiar-los, donen sorpreses, sobre tot si se'ls hi vol buscar l'origen, el qual no és sempre tant senzill de trobar com d'entrada sembla. Per exemple, podem parlar dels topònims del Secanet i del Reguer.

EL SECANET

Mirant-ho amb una ullera, sembla clar que el SECANET és el nom d'una partida que després de la construcció del canal d'Urgell, va quedar de secà i que la gent li començà a dir el Secanet per a diferenciar aquestes terres seques de les altres que queden sobre el canal i que la gent en dirà el Secà. Així que ens trobem amb dos noms que d'entrada semblen coetànis; El Secà i el Secanet. La realitat, però, no és així, ja que el nom del Secanet el trobem

diverses vegades esmentat en un document del segle XVIII, sigui cent anys abans de passar el canal d'Urgell. Aquest topònim ens insinua de que a Artesa ja hi havia terres de reg abans de passar el canal d'Urgell, i ens fa pensar que les sèquies del Vinyar Nou i la Cadireta ja estaven en funcionament aleshores.

REGUER

L'estudi d'aquest topònim ens fa anar més lluny, fem-hi doncs una mica d'atenció: El Reguer ens subgereix l'entrada que és el nom d'una partida de terra ben regada, i aquesta terra és regada abans de passar el canal d'Urgell (la sèquia del Molí surt documentada al 1845), es coneix clarament que aquest reg és vell. Potser que aquest no volgui dir terra de bon teg sinó que sigui el nom que es dona a la mateixa sèquia, això que avui en diem reg ramal de reg. El cas és que aquest topònim del Reguer, que existeix encara al nostre terme surti documentat en pàpers molt vells.

En un document dels molts que en Josep Ramon ens coneixer a través del "Folis d'Història" que de fa molt de temps publica a LA FEMOSA, hi troben escrit el topònim del Reguer (vegeu LA FEMOSA Novembre-Desembre del 80) Aquest document que recull el nom del REGUER, porta la data de 190 (mil cent noranta), i com es dedueix del document, llavors, aquest topònim, ja estava ben consolidat, del qual es despren que la sèquia o la terra de reg que porta aquest nom és encara més antiga que el mateix document, i això ens remonta, probablement a temps anterior a la reconquesta (1119), i qual cosa, si es podia confirmar, seria el primer testimoni de que Artesa existia molt abans de la vinguda cristiana en aquestes terres.

A. Costafreda

L'HOME :

HERENCIA O MEDI ?

Tots alguna vegada ens hem preguntat si el nostre desenvolupament de la personalitat, les nostres possibilitats o limitacions obeeixen a l'herència o al medi ambient.

Aquest problema fa temps que es planteja i es segueix plantejant. Un argument força conegut és per exemple el de la " Família Joan Sebastià Bach " doncs de les 49 persones que constitueixen el seu arbre geneològic, 33 van ésser músics molt ben dotats. Cal aleshores discutir si el geni musical d'aquesta família era degut a un ambient carregat d'estímuls musicals o a una especial dotació genètica.

Davant de tot això sempre han hagut dues postures totalment deterministes :

---Els innatistes : consideren que l'home està previamente determinat per l'herència.

--- Els ambientalistes : consideren que l'home es farà " home " gràcies a tots els estímuls ambientals.

A continuació veurem per separat quin és el paper de l'herència i quin el del medi :

HERENCIA : avui es defineix en termes d'informació, de codi, de missatge. El codi genètic inclou dos tipus d'informació diferent :

a) L'una que es té que executar al peu de la lletra, sense que siguin possibles els canvis a no ser per circumstàncies excepcionals (radiacions, mutacions...). Així per exemple totes les persones neixem amb dues cames, dos braços... .

b) L'altra que implica unes possibilitats, unes potencialitats, que es portaran a terme per el contacte del individu amb el medi ambient (ex. la possibilitat d'aprendre a parlar un idioma).

EL MEDI : tal com hem dit abans l'home té una part gènica i una altra que necessita completar-se per les aportacions del medi. Aquestes aportacions determinen 3 aspectes d'una gran importància :

a) El " enanisme " per privació : el tipus d'alimentació " biològica " i sobre tot " afectiva " tenen un paper molt important a l'hora de formar-se el cos del nen.

b) La complexitat del cervell : de la plasticitat del cervell dependrà el que el nen pugui aprendre a parlar un idioma, a ser sociable o insociable, a estimar o odiar ... , és per això que es reconeix la gran importància que els agents externs poden tindre sobre el sistema nerviós (doncs degut a la seva especialització és irregenerable).

c) La socialització : el nen necessita del afecte dels pares per sentir-se estimat i així poder obrir-se als altres. S'ha comprovat que els nens anomenats "llops" (nens criats per animals) no han pogut, a pesar de molts esforços integrar-se a la societat.

Tots sabem que per obtenir fruit de la nostra terra hem de comptar amb unes llavors adequades i amb unes condicions climatològiques favorables. Doncs bé, l'home també arribarà a ser fruit gràcies al producte de la interacció entre la dotació genètica i les aportacions del medi ambient.

Continua a la pàgina 11

AVUI DIVENGE 28 de DESEMBRE

GRAN SESSIÓ de CINEMA

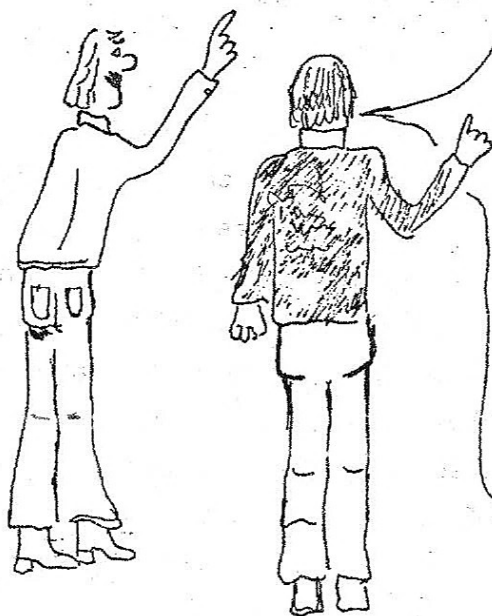
AMB RIGUROSA ESTRENA

ES PROJECTARÀ LA PEL·LÍCULA

"LA GRAN INOCENTADA"

DIRIGIDA PER LA COMISSIÓ de FESTES

INTERPRETADA PER LA BARRA AMERICANA i EL PUB

Ni a Barcelona
ens fan pel·lícules
com aquesta.

Això sí que és cinema
si continuen fan pel·lícules
com aquesta no tindrem
més remei que quedar-nos
al poble.

Passarell

"la brorna d'una actualitat política, de manera"

Un nou any polític comença, i si bé els "rings" parlamentaris estan amb el "quorum" disgregat, per les vacances per la grip, per la neu, per l'apatia. Les forces polítiques afinen la seva brújola cara el futur immediat, així el PSUC va trencar aigües congressuals el primer dia de l'any, un congrés força polèmic, on per desgràcia solament a reeixit portes enfora, la lluita entre banderes blanques i leninistes, entre eurocomunistes i afgans o pro-siviets. Aquesta lluita sembla que també s'extindrà a la resta de partits comunistes, car sembla que a Andalusia la lluita del PCA està entre pateneres i buleries. I el Congrés del PCE s'espera que sigui entre Eurocarri--llistes i Americomunistes. Però d'altres partits no es lliuren tampoc de baralles internes, així l'UCD hi ha disputes entre Suaristes, els del manifest dels 200 (signat per 50 homes quadridimensionals) i els Joves Turcs. Els Socialistes entre Socialdemòcrates Germanòfils, partidaris de l'eix Andalussia-Euskadi i Socialistes propiament dits que acusen a la direcció de Vaticanista.

I mentrestant la "ressaca" nacionalista-regionalista autonomista i departamental, ha sofert una forta de vallada a Galicia, on les "meigas", que proposaven l'abs-tenció han fet sort davant tots els partits parlamentaris que deien que s'havia de votar sí (males llengües, diuen que com que molts homes eren bé a l'emigració o bé a la

mar, van amenaçar previament a les mestresses amb el "caralló", perquè no sortissin soles de casa).

A Andalusia l'Ayatollah Rojas Marcos, en el congrés Extraordinari del seu partit, ha conservat la cadira per la via de l'article 144 bis, quedat un article que si el llegim una vegada ens porta a l'article 151 passant pel 143, però, si el tornem a llegir, ens podem anar de l'Article 1 fins a fer punyetes.

A València la lluita autonòmica és més surrealista, es centra en la senyera, que uns la volen quatribarrada i els altres també, però, amb una franja transversal blava, i per això allí tot s'acaba a cops de banderes. Els únics que hi han perdut són els de la Creu Roja que no han pogut celebrar l'acostumat dia de la bandereta, perquè a València quan es parla de banderes és que la gent es llencen a perdre.

Més amunt, a Catalunya, on l'autonomia és una cosa divina, la lluita és contra un déu (Melià) i una trilogia (Caixes d'Estalvi, Cameres Agràries i Diputacions), és per això que en Jordi Pujol ha anat a Roma l'eterna, a interpellar personalment el Sant Pare sobre aquestes qüestions sense caure en Sacrilegi.

Per fi a Euskadi han trobat la fórmula màgica per acabar amb l'ETA. El Batalló Vasco-Espanyol envaeix França, tantes i quantes vegades vol, per a liquidar els etarres i una vegada enllestida la feina, travessar en perfecta formació "de dos a dos", el pont internacional d'Endaya tot xiulant el "Pont sobre el riu Kwai" en direcció a les seves bases.

I en el món internacional són notícies els comedi

ants. Així en el nostre país USA, ha guanyat en Reagan les eleccions Presidencials; és la primera victòria de la seva vida, abans quan feia cinema del Fer-West, era el "dolent" de segona fila, especialista en entomar les garrotades de "Ell" (Jhon Wayne). Partidari del rearmament a tòmic, i de fer front, amb armes, a l'URSS i de la guerra freda, contra els moviments d'esquerra, per tot això i el que s'endivina, l'han votat.

A França, segona potència Occidental, es presenten les eleccions presidencials un "clown", un pallaço, que es diu Coulouche, i ara per ara els sondeigs fets el situen en quart lloc amb un 12'5 % de les preferències de vot, la seva consigna és "Merda a tots" i diu que en cas de sortir elegit seria un desastre per a França.

Un altre en la cresta de l'onada de la popularitat és Joan Pau II, antic autor i actor teatral, ell domina el timó de la política divina, alquitrana el camí de l'OPUS canvia les nunciatures i modera les conferències episcopals alhora que fa d'advocat laborista dels sindicats polonesos Solidaritat.

Mentrestant a l'Est d'on venen els fantasmes les coses estant canviant, hi ho fan a Polònia, on, si ara per ara es fessin eleccions, les guanyaria la democràcia cristiana d'un Landelina Lavilla polac.

I Canviem a la Xina on el llibre roig de Mao estava tintat de sang i una vegada netejat s'ha convertit amb una novel·la rosa, on la protagonista principal és Xiang-Xing (aproximadament), vidua d'en Mao, autor de l'obra. Ella que també havia estat actriu de teatre, ha demostrat que fou la capdansa de la banda

dels 4, animadora de la Revolució Cultural, per tot això ha estat condemnada a mort i serà executada com una Mandarina (gran senyora de la Xina d'abans de Mao).

Però tot això, que s'ha dit i més, així vaix de tot, el que s'anomena bases, que no són altra cosa que famílies sotmeses per la crisi més dura, laboratori on s'experimenten les més encontrades tècniques i es viuen les més diverses reaccions, la gent, ja no pot omplir els paps i estan contra els paps i diuen quina barra, que ha de tornar a la vella moral, al cànema més pur, a la manca de sinceritat, a la vil cobardia de l'abstenció, del pilatisme manual, del si no són pessetes són punyetes.

Però tot això, com deia al començament, ha d'és ser una broma, perquè sinó estaríem vivint en una dictadura dolça que ens portaria a la Nit.

Felip Domènlech i Costafreda

VE DE LA PAGINA 6

Culpar a l'herència del que solament depen del medi ambient, seria tan com dir que les desigualtats socials estan inscrites en el codi genètic. És per això que ens adonem que la pregunta formulada al principi: Herència o medi? solsament té una resposta vàlida: HERÈNCIA I MEDI.

P. P.

ENDEVINALLES

1ª

Un home molt alt i gros
que no te cara ni cos.

xx

2ª

Endèvina, endevinalla
quin es l'ocell que pon a la palla.

xx

3ª

Naix cantant i mort sense osos.

xx

4ª

Una senyoreta se'n va al mercat
amb la cua verda i el vestid morat.

xx

5ª

Una senyora, ben ensenyorada
sempre va en cotxe
i sempre està mullada.

xx

SOLUCIONS.:
=====

1ª - El paller; 2ª - La gallina; 3ª - El pet; 4ª - L'ober-
gínia; 5ª - La llengua.

RECUPERACIÓ de Neus Falcó

LA FEMOSA

1967 — 1980

Al començar aquest any, que s'escau que és el primer d'una dècada, m'ha semblat que seria interessant de fer una mena de balanç del que han estat aquests del anys pel butlletí de "La Femosa". Crec que sempre és bo de tenir un punt de referència d'allò que es porta a cap, encara que no més sigui per a adonar-nos de si es millora o s'està en un procés d'estancament. En cap moment m'ha passat pel cap d'estudiar amb un sentit crític tot allò que s'ha publicat dins del butlletí, sinó que tansols m'he preocupat de fer un inventari dels escrits publicats i agrupar-los per matèries.

Si d'antuvi volia fer el balanç dels últims deu anys de vida del butlletí, aviat m'ha semblat més coherent de començar a fer aquest inventari des del primer número de LA FEMOSA ja que del Nº 1 al 30 poden considerar-se tots d'un mateix període, ja que després d'aquest darrer número i per raons ja sabudes de les presions de la Guardia Civil, LA FEMOSA va enmudir durant quatre anys. No obstant, aquest primer període el dividirem en dues etapes clarament diferenciades pel seu format. L'una aniria del Setembre del 1967 al Desembre de 1970 (format foli), i l'altra del Gener de 1971 a l'Abril-Maig de 1973 (tamany quartilla) i dona la casualitat que aquesta segona etapa comença tot just a l'inici de la dècada dels anys setanta, la qual cosa ens ve bé per estudiar tota la història del butlletí i la història d'aquests deu últims anys.

La suspensió del butlletí, l'Agrupació Cultural

"La Femosa" només publicarà, de tan en tan, les circulars de propaganda d'algunes de les seves activitats. Al Juliol de 1975 hi ha, però, un intent de reprendre la publicació del butlletí; s'edita una circular (només pels socis) de quatre pàgines, impreses amb ofset, on s'hi llegeix notes d'informació de diferents tipus i la crítica de dos llibres, però no es tira endavant. A l'Abril de 1976 s'edita l'opuscle "LA VILETA (Orígens d'un Poble que Creix", a l'Agost del mateix any surt un altre opuscle: "El Paleolític a la Vall de la Femosa", i encara un altre al Desembre: "Un Any de Vida d'un Poble". A l'Agost de 1977 surt l'opuscle: "Sant Ramon, 200 anys d'una Ermita". Si traiem "El Paleolític a la Vall de la Femosa", les altres publicacions són intents de tornar a editar el butlletí, el qual no s'aconseguirà de posar en marxa fins al Novembre del 77. En aquesta nova època, com en l'anterior, el butlletí no aconseguirà de sortir dins d'un marc de periodicitat regular; així el 1978 es publicaria 9 números i en l'any següent només dos.

El balanç de tot allò publicat al butlletí és aquest:

PRIMER PERIODE (etapa del Setembre-1967 al Desembre-1970)

NOMBRE DE TREBALLS PUBLICATS

Articles	.	.	91
Notes	.	.	28
Poesies	.	.	16
Acudits	.	.	37
Entretaniments	.	.	16

BUTLLETINS PUBLICATS . 20

GENT QUE HI HA COL.LABORAT 18

PRIMER PERIODE (etapa Gener-1971 a l'Ablil-Maig-1973)

NOMBRE DE TREBALLS PUBLICATS

Article . . .	58
Notes . . .	9
Poesies . . .	4
Acudits . . .	33
Entreteniments . . .	16

BUTLLETINS PUBLICATS . . . 10

GENT QUE HI HA COL.LABORAT 19

SEGON PERIODE (Novembre de 1977 al Desembre de 1980)

NOMBRE DE TREBALLS PUBLICATS

Portics . . .	17
Articles . . .	114
Notes . . .	17
Poesies . . .	18
Acudits . . .	73
Entreteniments . . .	21

BUTLLETINS PUBLICATS . . . 18

GENT QUE HI HAN COL.LABORAT 30

TOTALS

Portics . . .	17
Articles . . .	263
Notes . . .	54
Poesies . . .	38
Acudits . . .	143
Entreteniments . . .	53

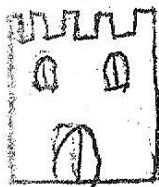
BUTLLETINS PUBLICATS . . . 48

Gent que hi ha col.laborat 54

NOTA

A la primera etapa van col.laborar 18 persones i 7 d'aquestes ho fan també a la segona i 6 a la tercera.

A. C.

EL PALAU DE MUSTAFA

Hi havia una vegada en un palau vivia un rei que
se deia Mustafa i que era molt dolent. Una vegada va dir-li
la reina, Reina Pilar més vaig al bosc a caçar
la reina li va dir adéu. Quant Mustafa va arribar
al bosc es va trovar amb una mena que plorava
es va otansar joic a joic i com que era tan dolent
va dur cap al palau i la va tornar amb ell un
oc en ningú no ho sabia. Cada dia el rei
vaia a veure a la mena i l'hi feia preguntes i
si no sabia alguna cosa li preguntava i si no li
sabia res també. Però vet aquí que una vegada la
mena ho va descobrir i un dia que Mustafa era a
caçar li que un dels criats que anava acompanyar
la mena a casa seva i els seus pares van kindre
alegria molt gran perquè es pensaven que l'havien
perdut per sempre.

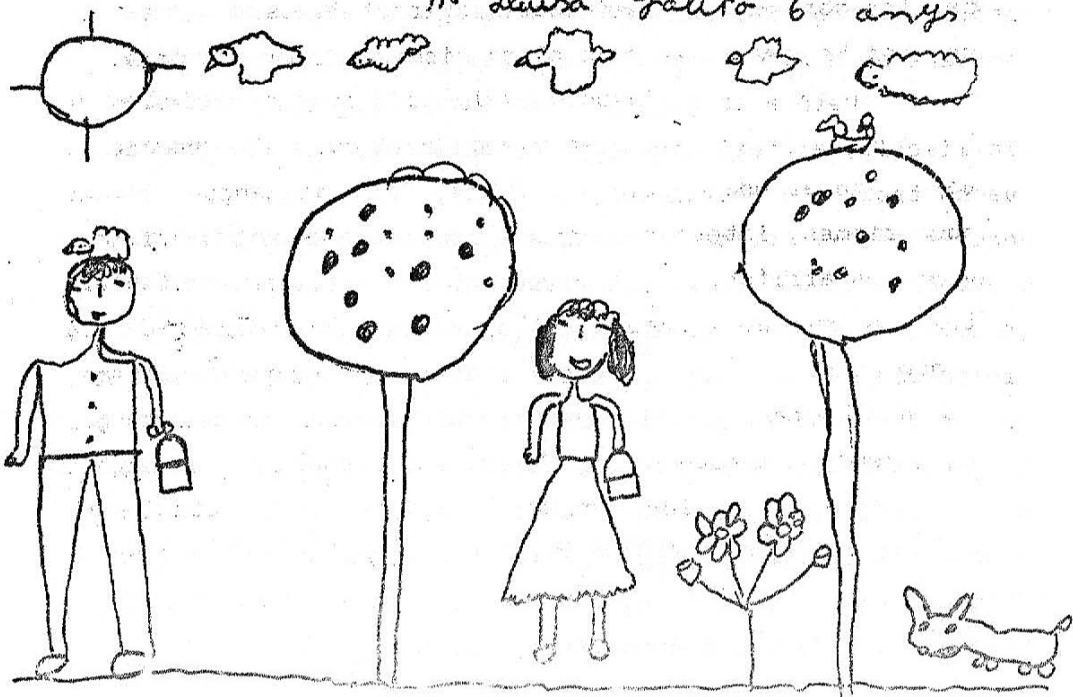
FI

M^o Teresa Oro 8 anys

ELS ANIMALS DEL BOSCH

Era una família que vivien al bosc i tenien un nen i una nena i cada dia per anar a l'escola havien de passar pel bosc i tots els animals del bosc eren els seus amics. Però un dia els va sortir el llop que els volia donar un suste, però tots els altres animals se li van tirar al damunt i va tindre de marxar i els va dir mai més res.

H.ª M.ª Galito 6 anys

A JOHN LENNON

AMIC JOHN :

Has mort, o t'han matat que si fa o no fot és el mateix, ben segur que no saps el perquè ni jo tampoc, però l'explicació l'hem de buscar a la història, la nostra jove i tan vella història.

Als principis dels anys 60 despertava del sí de la societat un clam contestatari diferent, nou i original en un món que només sabia de guerres, de pressions, de mètodes rigits, arcàics d'una burgesia omnipotent i dominant que volia dur cap als seus postulats a la Societat. I aquesta sabia respondre-li, organitzant-se mitjançant els partits obrers i els sindicats, agitant la vaga com a arma com ens ho havia ensenyat el marxisme en segle endarrerat.

Però a la joventut dels suburbis, dels pobles, de la misèria, això els començava a relliscar, els aborria i varen trobar una sortida en la música, fent cançons amb nous ritmes, intercalant crits que semblaven d'un primitivisme esgarrifós. Es vestien trencant les normes establertes i es deixaven créixer el pèl a mesura que creixia la indignació de la vella societat. I així, d'aquesta manera, anaven trencant la cotilla que els esfixiava i va començar el jovent a discrepar amb els pares, a trencar les regles de la família, a viure en definitiva pel seu compte i nasqueren els BEATLES (i amb ells tu JOHN), el moviment beatnik i les bandes (Els Moon, els Rockers, els Panterons) i finalment després d'uns quans anys, els Hippies, amb a morie-

ment agrutinant, que volia funcionar com a societat el mar
ge de la Societat, amb inspiracions orientals portades pel
Beatles (vosaltres) en les seves meditacions amb els Gurus

I quan estaveu a dalt de tot, Jhon, el jovent de
tot el món va jugar al joc de la Revolució. I va ésser po
ssible a la capital dels països de les Revolucions, el Maig
del 68, que volia ésser el cop d'estat del jovent contra
la burgesia, que ens escanya i ens volia fer solcar dret,
contra totes les seves institucions de control i autocon
trol (policia, exerci, jutges-llais, església). D'aquí ve
nen les famoses frases del Maig-68: "Sigueu raonables, dema
neu l'impossible" o bé "La imaginació al poder", que no e
ra més que una resposta definitiva a una situació absurda
per repetida, ja que el Poder acostumat en les Democràcies
burgeses a que de tan en tan li fessin revoltes, vagues,
manifestacions... demanant quelcom, ho solventava, tot
dient, quan voleu 20, doncs aquí van 18 i tots a casa. En
definitiva el Maig Frances valgué una bonica història, una
més en l'intent per trencar la cadena que ens ferma i que
alguna generació trencarà. I si la fi d'aquesta revolta, va
significar per a molts una cremada, per a d'altres va ésser
el descobriment de nous horitzons i així varen sortir cent
i cents de grups polítics esquerrans, uns buscant la pure
sa política de l'Octubre bolxevic, d'altres en la revoluci
ó cultural Maoista. I els cremats s'ecbargien en l'ús de
la droga (entre ells vosaltres, Jhon), en la busqueda d'u
na nova filosofia per a la qual es trobés un nou sentit a
la vida, i fou el gran BOOM!! dels Hippies, i després es
separaren els Beatles i tu Jhon et vas apuntar a la moda
Punk. I en perdria el jovent la vostra guia, tornem enrera

i tornen a ésser moda el Twist i el Rock i les velles carrosses musicals dels anys 60. Però tu Jhon que t'apuntaves a aquestes modes erets per damunt de tot un home preocupat per la pau (Give Peace a chance), aquesta pau que utilitzen el seu aire els que fabriquen les armes per a que no sigui possible; que provoquen que el jovent es mati arreu per un norés. I et preocupaves per l'amor, dels que t'envolten, dels nens orfes vietnamites, de Yoko,, un amor que exterioritzaves, com quan et vas casar que vareu passar tots la "lluna de mel" al llit, on tothom us podia veure, on feieu rodes de premsa fent propaganda de l'amor, d'un amor no comercial on creieu que era possible trobar-hi les solucions als problemes vitals.

Però a tu Jhon, que ens recordes la puresa dels anys joves, del nostre pensament revolucionari, del nostre desig d'abatar un cel nou, per a canviar una terra vella i curcada. Et vull dir que, aquest record ens fa molt de mal perquè saps?, hem perdut, ens han guanyat els que sempre guanyen, amb les seves podrides lleis, ens han engollit, ja no hi ha aquell amor que cantaveu, tot ha d'ésser postís, ja no tenim pau, perquè hem de guanyar més, trepitjant més. I per el que no pugui ens han creat el desencís, el "jo passo".

A tu Jhon, que ho vares provar tot (droga, alcohol, filosofies Orientals) i que vas precindir quan el poder o comercialitzava i ho instrumentalitzava, t'havíem de matar i havies de morir a New York, capital comercial del país que ens garantitza la Pau a tots; on, comprar una pistola es tan fàcil com aquí comprar un xupa-xup. I després de això, la "massoca" funerària, on tots de cara enfora, et

recordarem i tindràs plors. I els capitostes, vendran con si res les velles cançons teves, i es faran camisetes amb la teva imatge i tot el referent a tu li posaran un preu serà el gran negossi de la teva mort. I ho festejaran dedican-te programes especials a les "teles" i a la radio i et dedicaran carrers i tots hi participaram per disimular que t'hem matat.

I a dalt de tot, els qui manen, amb una borrarera infinita, celebraran la conservació de la cadira eternament.

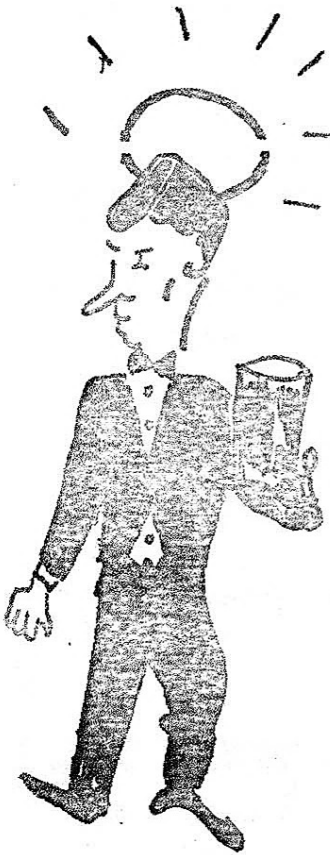
Però nosaltres Jhon, (com deia l'altre dia un periodista) no plorem per tu, plorem per nosaltres.

UN TARTANY

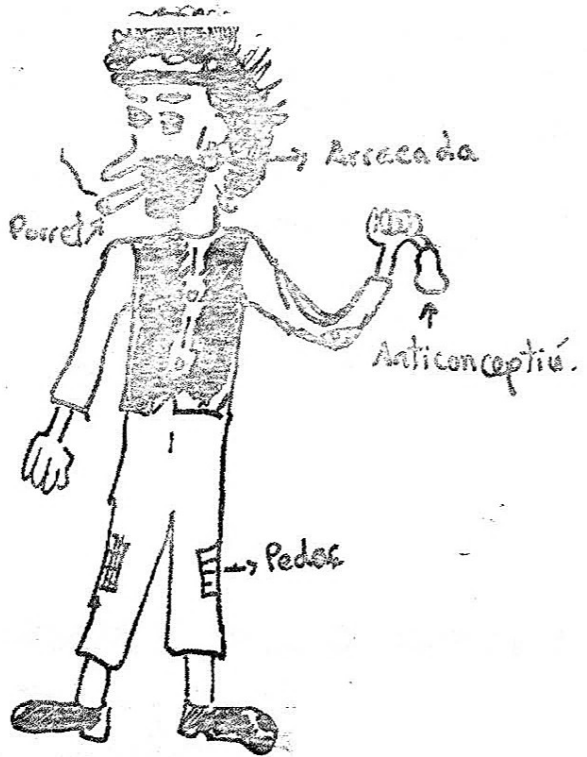

La millor quintada que m'han fet avui es quan m'han dit que el c.F. Artesa Amateur a guanyat. I lo pitjor es que m'ho he cregut.

Passare!!

Jove avans
d'anar al Pub

Jove després
d'anar al Pub

CAMPANYA PRO SALVACIO
DE LA JUVENTUD (S.S.A.)
Sector de salvament artesenc

i perquè no el PUB ?

Després d'observar la polèmica que es va aixecar en motiu de l'inaguració del Pub, o del PAP tal com sona, la primera reacció que vaig tenir va ser de sorpresa, sorpresa en quan a les absurdes excuses que certa gent, bons guardadors de la moral, el seny i les bones costums del poble (que Déu i els àngels ens agafin confessats !) i d'altres no tant bons varen treure per a convencer-nos de l'infern que s'obriria als nostres peus si alguna vegada xafaven les rajoles del pub. Es sentiren frases tant curioses com " Al pub només s'hi va a fumar droga", tant rotundes com "El pub és un lloc de vici i perversió", tant convincts com "Al pub les parelles hi van a ... (els punts suspensius els deixo a l'imaginació de cadascú)" i també d'altres que com diu el tòpic aixecaren una tempesta en un vas d'aigua.

Jo comprendria, fins a cert punt, que uns determinats veïns, per la seva proximitat i temeroses dels sorolls que es podria fer al local ja que aquests els podrien molestar, es queixessin, però això de parlar per parlar i de dir, em sembla una cosa d'imprudents que no tenen en compte de qui esmola el ganivet acaba tallant-se. Encara que ara ja tots saben el que és un pub poc costa d'amagar els talls, i aquí tots són sants d'estampeta.

Per a denunciar els errors (dels altres, esclar) tots som bons, però per a raonar els pros i els contres de les coses, ah !, això ja és més difícil. Com era difícil

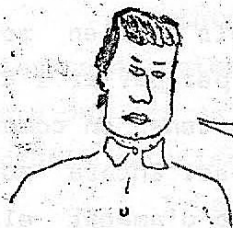
que abans de tirar la pedra es pensés amb quatre dits de front i és raonés sobre la perillositat real que un pub podria portar al poble. Doncs per a fumar droga o fer coses lletges o boniques (segons com es miri) amb una noiata, amb un canut i una bona moessa n'hi ha prou.

Bé, no penseu ara que siga l'apòstol defensor del pub, que el seu amo m'hagi proposat el fer aquest article o mil coses pitxors. Doncs avui amb tanta polseguera com s'ha aixecat un ja no pot sortir de casa sense embrutar-se.

No reivindico res, només volia exposar la meua opinió sobre les raons "tant convinentes" que es donaren contra el pub. I com que a mi, particularment no m'han convençut, i a falta d'altres millors, no veig cap impediment de cap mena per a no anar-hi.

I és que ab això del pub, a tots, o a gairebé a tots se'ns ha vist el pap.

F. G.

M'havien dit que els tossinos s'han abaixat de preu, però tan com per llançar-los al ball de quintos...

Passarel

POESIA

A DOM QUIXOT FORJADOR D'IMPOSSIBLES

=====

Llança
espasa
cavall
una princesa t'aguarda
noble cavaller
el seu nom Dulcinea

La pols cobreix els camins,
de la Manxa,
molins,
front amagada,
posat esvaït
un món ple d'amargures,
de dolor,
de cadenes,
i tu avances
i avances,
tan sols llança
cavall
espasa
i el teu posat esvaït
i el teu cant d'esperança.
Dom Quixot,
noble cavaller de la Manxa

F. G.

FULLS D'HISTÒRIA

El mes passat treiem a la llum, en aquestes mateixes pàgines, els documents més antics en els que es fa referència a Artesa, i com per mitjà d'ells podem situar l'hipotètic origen d'Artesa en unes dates molt antigues.

Ara us voldria presentar uns quants documents molt pròxims en el temps als del darrer butlletí que, són els que corresponen a les tres primeres dècades del segle XIII, és a dir, entre els anys 1200 i 1230. Aquests documents, així com els que anirem presentant en mesos successius donaran idea del desenvolupament del nostre poble durant l'esmentat segle.

Intentarem acompanyar el text amb un breu comentari, com hem anat fent fins ara amb aquests articles d'història d'Artesa. I com ja varem fer el mes passat, els col·locarem per ordre cronològic. Seguint aquest ordre hem d'esmentar en primer lloc un de 1205 que diu així :

Fra Bermat de Claret Mestre de la Casa de Gardeny
Fra Joan de Corsan sotamestre de concell de Fra Ponç camarer i de Fra Nicolau consediren a Ramon de Mur, Pere Torres a Bernat Larago i a Ramon febrer una sort de terra a cada un a cens de 12 diners jaquesos entre tots les quals sorts de terra són en lo terme de Artesa. Afronta la sort que establirem a P. de Mur d'una part en la sort de B. de Soler de altra en la sort de Ferrari Cirera i de altra en lo camí que va a Monlleó. Afronta la de Torres d'una part en les sorts de Joan Ferrari i Pere Carbó d'altre en la sort de Pere Laragó, de altra en les serres de Castell i d'altre en

lo camí que va a Puigvert fins als Tolls. Afronta la de La ragó d'una part en les serres de Castelló d'altra una sort de R. Febrer d'altra en la sort de B. Pradell i d'altra en lo camí que va a Puigvert i acaba als Tolls. Afronta la de R. Febrer d'una part en les serres de Castelló de dos part en terres de Barnat Laragó i d'altra en la sort de Pere Pedrinol. Confessant haver rebut per dita entrada dits frares la quantitat de 200 sous jaquesos. Escrit per Guillem de Belloch a les Nones de Maig de 1205.

Tres aspectes m'agradaria destacar d'aquests documents i que són : El primer, que també pot aplicar-se al següents, és com se pot veure en aquest text i en els que posaré després, es repeteixen noms que ja hem vist en passats butlletins i que són els dels primers habitants d'Artesa que coneixem.

El segon és sobre els topònims que trobem i que són: Castelló i Monlleó, els dos encara es conserven avui i ens confirmen el que ja hem parlat en articles precedent sobre la pervivència dels noms d'alguns indrets del poble d'Artesa i d'algunes partides del terme. Monlleó correspon a la partida que actualment anomenem "Mulleu" i que no és res més que l'evolució que ha fet aquest nom des d'aleshores fins ara.

La tercera és la que parla del "camí que va a Puigvert fins als Tolls"; ens permet de qüestionar també, l'antigó del poble veí, i que segurament com el cas d'Artesa s'ha de situar el seu origen a la repoblació cristiana als anys següents a la reconquesta d'aquestes contrades, cosa que ens ve avalat per l'esment que es fa del nom de Puigvert en aquest document de 1205.

El segon testimoniatge d'aquesta època correspon

a l'any 1206, diu així :

Fra Guillem de Montrotund mestre de Gardeny Fra Joan de Coresca camerer fra Guillem d'Albera capellà i Fra Ponç lloarem i concediren a Pere de Torres i a sa muller un honor situat en lo terme de la vila d'Artesa confessant haver rebut per dita donació la quantitat de 70 sous Estant aquells obligats a prestar lo cens i demés drets a dits frares. Escrit per Ponç diaque en lo mes de Agost de 1206.

Poca cosa es pot comentar d'aquest escrit, si més no, fer notar de com recalquen, els senyors feudals, l'obligació dels "cens i demés drets".

A l'any 1207 corespon el tercer text. És una absolució sobre que es fa sobre una possessió d'Artesa, que és, com si diguéssim, una redempció d'un deute; "Barcelona de consell de Ponç de Rafar son marit i Maria germana de dita Barcelona també de consell de Pere de Bellpig. Absolgueren a Guillem Rotund tot aquell honor que es en Artesa. Confessant haver rebut per dita absolució 80 sous jaquesos. Escrit per Pere de Virgili a 7 dels Idus de Novembre de 1207

Al 1216 hi trobem uns capítols matrimonials molt breus, mitjançant el qual es pot establir els dots que hom donava a les noies en el seu casament:

R. Rafart donà a Guillem Falset a Ermisendis sa consanguinea per muller ab lo honor que dita Ermisendis tenia en lo terme de Artesa en la quadra del Temple en lo lloch dit Malosa i 50 sous jaquesos i dit Guillem prometé a Ermisendis 100 sos jaquesos en aprovar e esposarli. Escrit per Guillem capellà d'Artesa a 11 de les kalendes de Febrer de 1216.

Si abans parlàvem dels topònims que s'han conser-
vat, en aquest escrit tenim l'altra cara de la medalla, el
nom de Melosa que no correspon a cap de les partides que ac-
tualment coneixem, però, per referències que trobem en al-
tres escrits, ens inclinem a pensar que pot correspondre al
nom actual de Melons, encara que amb moltes reserves.

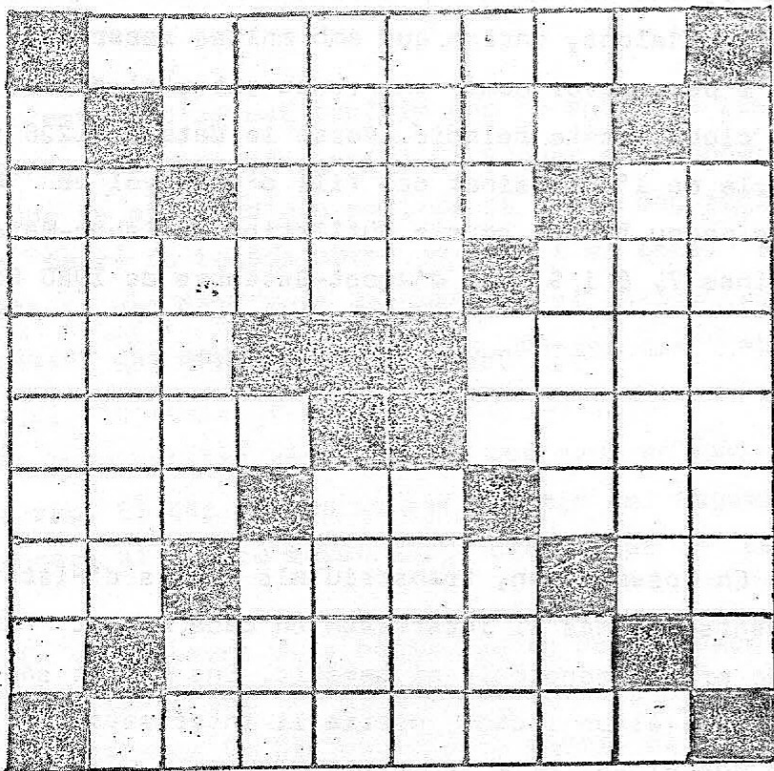
I per acabar només ens resta citar el darrer docu-
ment que clou aquesta relació. Porta la data de 1228 i és
el que parla de l'assassinat del fill d'Espanyol de Roca-
fort i que podeu trobar en els butlletins de Feber-Març de
1978, pàgines 7, 8 i 9 i al d'Agost-Setembre de 1980 Pnes.
16 i 17.

Josep-Ramon Gallart

En Josep-Ramon, transcriu als "Fulls d'Història,
els documents que més li interessaven en cada moment sense
seguir cap ordre cronològic ni temàtic. Ens ha fet sapigues
però, que si a algun lector nostre li interessés un tema
determinat que el solliciti, docs ell miraria de complaure'l
ben gustosament.

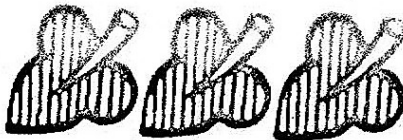
N. R.

entreteniments

HORIZONTALS : 1ª Adverbi de temps. 2ª Membrana de l'ull. 3ª Consonant repetida. Cistell amb dues anses. Vocals. 4ª Vestit de mànegues amples i llars. Auxiliar Tècnic Sanitari 5^a En llatí jo. Al revés dolor de l'anima. 6ª Nom de lletra. Pòx tic d'alguns temples. 7ª Poseu B R A. Negació popular. Això ... al revés. 8ª Unitat, Decimal. Cau en pecat. Al revés actini. 9ª Una classe d'adverbi. 10ª Company.

VERTICALS : 1ª Al revés, el que fa l'acció. 2ª Al revés que ha pres droga. 3ª Consonants de nord. Un dels naips. Membre del cos humà. 4ª Prefix que vol dir deu. Cinc en fan un metre. 5ª Al revés alçada d'una muntanya. Ocell d'aigua. 6ª Que no es ta morta. Ferro endurit. 7ª Al revés nom de lletra. Vocal repetida. En aquest moment. 8ª Artícler personal femeni. Prefix grec que vol dir // contra. Prefix llatí que vol dir pròper. 9ª Al / revés diminutiu de cara. 10ª Fer circular l'oxigen pels pulmons.

SOLUCIONS :

10ª Respirar.

cer. 7ª emf. AA. Ara. 8ª Na. Antl. Ad. 9ª aterac.
ta. Na. 4ª Deca. Fem. 5ª atoc. cema. 6ª viva. A-
VERTICALS : 1ª etcejbus. 2ª tagord. 3ª NR. 5ª

Manera. 10ª Camarada.

11ª Cove. AB. 4ª Cassaca. A.T.S. 5ª Ego. 6ª
Jota. Atri. 7ª BHA. Ca. Jar. 8ª UD. Peca. ca. 9ª
HORIZONTALS : 1ª Endavant. 2ª E. Retina. R 3ª

SOPA DE LLETRES

P	A	T	L	A	S	E	L	V	A	A
R	E	A	F	K	A	S	S	S	D	X
I	N	T	V	A	S	E	E	R	D	T
P	C	S	L	S	N	A	O	M	R	O
O	R	O	L	O	V	P	I	O	O	R
L	E	R	R	N	M	V	S	T	R	R
L	V	I	O	E	L	E	I	S	P	A
E	G	R	X	L	R	R	I	P	M	E
S	I	I	V	O	N	A	A	A	E	A
G	A	W	K	E	B	R	W	S	T	D
B	A	L	T	E	M	P	O	R	D	A

Buscant dins d'aquesta sopa de lletres en qualsevol direcció hi podeu trobar el nom de sis castells gironins.

SOLUCIONS :

18 - La Selva; 28 - Baix Empordà; 38 - Alt Empordà;
48 - Carrotxa; 58 - Ripollès; 68 - Gironès.

